Yommuu Sodaa fi Rakkoon Cimu-Kutaa 4

Description

Wanti Qalbii keessatti dhokate yommuu ifatti bahu fi Muâ€™minni (namni dhugaan amanee) fi munaafiqni addaan baafaman

Tarii namni jireenya keessatti yaadaa fi amantii badaa dhoksuu dandaâ€™a. Keessumayyuu, munaafiqonni kufrii dhoksuun iimaana mulâ€™isu. Garuu Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa ilmaan namaa iddoo qormaataa waan kaaâ€™ef isaan qoruun gaarii fi badaa, nama dhugaati fi kijibaa addaan baasu malee hin dhiisu. Ni jedha:

﴿مَّا كَانَ ٱللَّهُ لِيَذَرَ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ عَلَىٰ مَآ أَنتُمۡ عَلَيۡهِ حَتَّىٰ يَمِيزَ
ٱلۡخَبِيثَ مِنَ ٱلطَّيِّبِۗ﴾

â€œHanga gaarii irraa badaa adda baasutti Rabbiin [haala] isin irra jirtan irratti muâ€™mintoota kan dhiisu miti.â€• Suuratu Aali-Imraan 3:179

Yaa warra Rabbii fi Ergamaa Isaa dhugoomsitanii fi shariâ€™aa Isaatti bultan, hanga gaarii irraa badaa adda baasutti, muâ€™minaa fi munaafiqni walitti makamuun haala amma jirtan kanarratti Rabbiin isin hin dhiisu. (Kunis isin qoruun taâ€™a.) Kanaafu, munaafiqni muâ€™mina dhugaa irraa adda bahee beekkama.[1]

Duulli Khandaq/Ahzaab qormaata cimaa muâ€™minni fi munaafiqni ittiin adda bahuun beekkamaniidha. Wanti muâ€™mintoota keessa jiru ifatti bahe. Haala isaanii akkana jechuun ibse:

وَلَمَّا رَءَا ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلْأَحْزَابَ قَالُوا۟ هَٰذَا مَا وَعَدَنَا ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ وَصَدَقَ
ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ ۚ وَمَا زَادَهُمْ إِلَّآ إِيمَٰنًا وَتَسْلِيمًا ﴿٢٢﴾

â€œ**Yommuu muâ€™mintoonni Ahzaab (garee diinaa gamtoome) argan, â€œKuni wanta Rabbii fi Ergamaan Isaa waadaa nuuf galaniidha. Rabbii fi Ergamaan Isaa dhugaa dubbataniiru.â€• Jedhan. [Kuni] amanuu fi harka kennuu malee waan biraa isaaniif hin daballe.â€•** Suuratu Al-Ahzaab 33:22 (Ibsa Aayah tana bakka ishiitti ni ilaalla.)

Yaanni badaa fi shakkii qalbii munaafiqoota keessa jirus ifatti bahe. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa dubbii fi haala isaaniis akkana jechuun ibse:

﴿وَإِذْ يَقُولُ ٱلْمُنَٰفِقُونَ وَٱلَّذِينَ فِى قُلُوبِهِم مَّرَضٌ مَّا وَعَدَنَا ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥٓ إِلَّا
غُرُورًا ﴿١٢﴾ وَإِذْ قَالَت طَّآئِفَةٌ مِّنْهُمْ يَٰٓأَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ لَكُمْ فَٱرْجِعُوا۟ ۚ وَيَسْتَـْٔذِنُ
فَرِيقٌ مِّنْهُمُ ٱلنَّبِىَّ يَقُولُونَ إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِىَ بِعَوْرَةٍ ۖ إِن يُرِيدُونَ إِلَّا فِرَارًا ﴿١٣﴾﴾

â€œ(12)-Yeroo munaafiqonnii fi kanneen qalbii isaanii keessa dhukkubni [shakkii] jiru, â€œRabbii fi Ergamaan Isaa gowwoomsaa malee homaa waadaa nuuf hin seenne.â€•jedhan, [yaadadhaa]. (13)-Yeroo isaan keessaa gareen wayii, â€œYaa warra Yasrib! Iddoon turtii isiniif hin jiru, kanaafu [gara manaa] deebiâ€™aa.â€• jedhan. Ammas, Osoo [manneen isaanii] qullaa hin taâ€™in â€œManneen keenya qullaadha.â€• jechuun isaan keessaa gareen wayii Nabiyyii hayyama gaafatu. Isaan dheessa malee homaa hin barbaadan.â€• Suuratu Al-Ahzaab 33:12-13

â€œYeroo munaafiqonnii fi kanneen qalbii isaanii keessa dhukkubni [shakkii] jiru, â€œRabbii fi Ergamaan Isaa gowwoomsaa malee homaa waadaa nuuf hin seenne.â€• **jedhan**

Rabbii oltaâ€™aatti maganfadha. Namni dubbii akkanaa akkamitti dubbataa? Garuu-Rabbiin kanarraa nu haa tiiksuti- qalbiin isaanii kufrii ykn shakkii irratti dachaafamtee jirti. Sababni isaas, namoonni qalbii isaanii keessa dhukkubni jiru isaan bira shakkii fi amantii dadhabaatu jira. Munaafiqota bira immoo kufriitu jira. Kanaaf, ni jedhan: **â€œRabbii fi Ergamaan Isaa gowwoomsaa malee homaa waadaa nuuf hin seenne.â€•**

Rabbiin guddaan qulqullaaâ€™e! Rabbii fi Ergamaan Isaa wanta nama gowwoomsu waadaa isiniif seenu, isin irratti sobuu? Kuni gonkumaa wanta hin dandaâ€™amneedha. Kana irra, Rabbii fi Ergamaan Isaa haqa malee waan biraa waadaa hin galle. *Garuu ilkee kanniisaa erga dhandhamanii booda malee dammii hin argamu.* Ifaajeen waan hafuu hin qabneedha. [Hojii itti ajajaman hojjachuu] itti fufuun dirqama. Osoo kuni jiraachu baate silaa namni dhugaa nama sobaa irraa adda hin baafamu ture. Muâ€™minni kaafira irraa adda bahee hin beekkamu ture. Kanaafu, qormaanni waan hafuu hin

qabneedha.

Rasuulli sallallahu aleyh wassallam sahaabota isaatiif injifannoo waadaa galee ture. Muâ€™mintoonni kanatti amanani jiru. Munaafiqonni fi warroonni qalbii isaanii keessa dhukkubni [shakkii] jiruu immoo dubbii kana ni dubbatan: â€œ**Rabbii fi Ergamaan Isaa gowwoomsaa malee homaa waadaa nuuf hin seenne.â€•** Rabbiin kakadhe! Kijibanii jiru. Rabbii fi Ergamaan Isaa haqaa fi dhugaa malee waadaa hin seenne.[2]

Faallaa kanaa muâ€™mintoonni (warri dhugaan amanan) akkana jedhan: **â€œKuni wanta Rabbii fi Ergamaan Isaa waadaa nuuf galaniidha. Rabbii fi Ergamaan Isaa dhugaa dubbataniiru.â€•** (Suuratu Al-Ahzaab 33:22)

Duula Ahzaab kana keessatti munaafiqni nifaaqini isaa ifatti bahe. Namni qalbii isaa keessa shakkiin jiruu immoo haalli isaa ni dadhabe, iimaanni isaa dadhabaa fi haalli keessa jiruu garmalee dhiphisaa waan taâ€™eef hasaasa nafsee isaa keessatti arge ni hafuurse. Namoonni biroo ni jedhan, akkuma Rabbiin nutti himu: **Yeroo isaan keessaa gareen wayii â€œYaa warra Yasrib! Iddoon turtii isiniif hin jiru, kanaafu [gara manaa] deebiâ€™aa.â€• jedhan**, [yaadadhu].

Munaafiqoota irraa gareen biraa muâ€™mintoota waamun akkana jedhan: Yaa warra Yasrib dirree lolaa kasaaraa (itti mooâ€™ataman) keessatti bakki dhaabbannaa fi turtii isiniif hin jiru. Gara mana keessan Madiinaa keessatti argamutti deebiâ€™aa. Yasrib maqaa durii Madiinaati.

â€œIddoon turtii isiniif hin jiruâ€• kan jedhaniif duula irraa dheessu waan barbaadaniifi. Lola keessatti Nabiyyii (SAW) waliin turuu hin barbaadan, Isaan munaafiqoota waan taâ€™aniif. Munaafiqni lola irratti obsa hin qabu. Inumaa loluu hin barbaadu.

Jecha isaa, â€œ**Yaa warra Yasrib!**â€• jedhu keessaa sabboonummaa fi gosummaa wanta akeekutu jira. Sababni isaas, maqaa iddoo jireenyaatin isaan waame. â€œYaa obboleeyyan keenya!â€• ykn â€œYaa Muslimootaâ€• hin jenne. Kana irra, â€œYaa warra Yasribâ€• jedhe. Sababni isaas, inni sabboonaa waan tureef isa bira amantiin sababa isaatiif loluuf hin jiru.

Ammas, **Osoo [manneen isaanii] qullaa hin taâ€™in â€œManneen keenya qullaadha.**â€• **jechuun isaan keessaa gareen wayii Nabiyyii hayyama gaafatu. Isaan dheessa malee homaa hin barbaadan.** â€• Suuratu Al-Ahzaab 33:13

Munaafiqota irraa gareen biraa gara mana isaanitti deebiâ€™uuf â€œManneen keenya qullaadha.â€• Jedhanii ragaa dhiyeefachuun Nabiyyi hayyama gaafatu. **â€œmanneen keenya qullaa**â€• jechuun manneen keenya diinota irraa kan eeggamanii miti, diinota irraa wanti manneen keenya eegu hin jiru. Garuu manneen isaanii akka isaan jedhanii miti. **â€œIsaan dheessa malee homaa hin barbaadan.â€•** Kana jechuun namoonni kunniin lola irraa dheessu malee fedhii homaatu hin qaban. Manneen kan eeggamaniidha. Madiinaa irratti wanta sodaatamu caalaa isaan (manneen) irratti hin sodaatamu.[3]

Osoo akka Kafaran Gaafatamanii Yoosu kafaruu

وَلَوْ دُخِلَتْ عَلَيْهِم مِّنْ أَقْطَارِهَا ثُمَّ سُئِلُوا الْفِتْنَةَ لَآتَوْهَا وَمَا تَلَبَّثُوا
بِهَا إِلَّا يَسِيرًا ﴿١٤﴾

â€œ**Osoo gama hundaan isaan irratti seenamee ergasii fitnaa gaafatamanii, silaa ni raawwatu turan. Ishii irraa waa xiqqoo malee homaa hin turan.**â€• Suuratu Al-Ahzaab 33:14

Kana jechuun osoo diinonni gama hundaan Madiinaa seenanii, ergasii munaafiqota kanniin fitnaa gaafatanii, silaa yoosu deebii deebisuuf. Asitti fitnaan, kufrii keessa seenudha ykn shirkiidha. Osoo gareen gamtooman Madiinaa keessa seenun akka kafaran munaafiqota kanniin gaafatanii, munaafiqoonni yoosu kafaru (Islaama irraa duubatti deebiâ€™u). Sodaa fi rifannaan xiqqoolee osoo taâ€™ee iimaana irratti gadi hin dhaabbatan. Sababni isaas, munaafiqonni namoota duniyaa malee wanta biraa hin barbaannedha. â€œ**Ishii irraa waa xiqqoo malee homaa hin turanâ€•** kana jechuun fitnaa irraa yeroo xiqqoo malee homaa duubatti hin harkifatan. Yoosu kafaru.[4]

Kuni munaafiqonni hangam lugna (dabeessota) akka taâ€™an agarsiisa. Akkasumas, iimaanni qalbii isaanii keessatti hidda qabate hin jiru. Osoo iimaanni hidda qabatee, silaa kufriif yoosu deebii hin deebisan, ni didu turan. Ammas, munaafiqonni addunyaa malee wanta biraa hin barbaadan. Nama addunyaa qofa barbaadu malee namni Aakhiratti amanu ni kafaraa???

وَلَقَدْ كَانُوا عَاهَدُوا اللَّهَ مِن قَبْلُ لَا يُوَلُّونَ الْأَدْبَارَ ۚ وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ
مَسْئُولًا ﴿١٥﴾

â€œDhugumatti, kana dura akka dugda hin garagalchine Rabbiif waadaa galanii turan. Waadaan Rabbii gaafatamaa taâ€™eera.â€• Suuratu Al-Ahzaab 33:15

Munaafiqonni kunniin duula khandaq dura yoo lola irratti argaman akka hin dheessinee fi yommuu gara qabsoo (jihaadaa) waamaman akka duubatti hin hafnee harka Ergamaa Isaa irratti Rabbiif waadaa galanii jiru. Garuu isaan waadaa isaanii ni ganan (ni diigan). Aakhiratti Rabbiin kana irratti isaan qorata, waadaa kana irraa isaan gaafata. Waadaan Rabbii kan irraa gaafamuu fi irratti qoratamu taâ€™ee jira.[5]

â€œakka dugda hin garagalchineâ€• kana jechuun diina isaanitti dugda akka hin garagalchine. Hundemaa yommuu diinan lolan fuulan itti garagalan. Yoo diinatti dugda garagalchan, kuni hiika lola irraa dheessu qabaa jechuudha. Kanaafu, munaafiqonni kunniin yeroo diinotan wal qunnaman dugda akka itti hin garagalchinee (lola irraa hin dheessine) waadaa seenan. Garuu isaan waadaa isaanii ni diigan.

Guduunfaa

âœ’Addunyaan tuni iddoo qormaataa waan taatef lolas taâ€™i dhibees taâ€™i wanta biraas taâ€™i qormaanni nama dhugaati fi nama sobaa addaan baasu argamuun waan hin hafneedha.
âœ’Yommuu fitnaan (qormaanni cimaan) dhufu, wanti keessi namaa jiru ifatti baha. Kanaafu, namni dhugaa fi sobaa addaan baafama.
âœ’Namni dhugaa iimaana irratti gadi dhaabbata. Namni sobaa immoo iimaana irraa duubatti deebiâ€™a.
âœ’Namni dhugaa waadaan Rabbii dhugaa akka taâ€™e amanuun obsa. Namni sobaa immoo waadaa Rabbii akka sobaatti ilaalun abdi kuta.
âœ’Waadaa Rabbii keessaa: addunyaa tana keessatti namoota qoru, namoota obsan gargaaru fi injifannoo kennuufi, karaa bahiinsa isaaniif gochu, lakkoofsa malee mindaa isaaniif kennu, daandii qajeelaatti qajeelchu fi kanneen biroo.

Kitaabban wabii:

[1] Tafsiiru Muyassar-73
[2] Tafsiiru Al-Qurâ€™aanil Kariim-Suuratu Al-Ahzaab-Ibn Useymiin-fuula 110-111
[3] Madda olii, Tafsiiru Muyassar-419
[4] Al-Misbaahu Al-Muniir fii zahziib Tafsiir Ibn Kasiir-1120, Tafsiiru Muyassar-419, Tafsiiru Al-Qurâ€™aanil Kariim-Suuratu Al-Ahzaab-Ibn Useymiin-fuula 123-125
[5] Tafsiiru Muyassar-419

Date Created
April 6, 2020
Author
admin